

21722 - Bismelenin tefsiri ve okumaya onunla başlamak

Soru

Bismelenin manası nedir? Sure ortasında besmele okunur mu? Neden?

“Rabbinin adıyla oku” anlamı nedir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birinin “Bismillah” yani (Allah’ın adıyla) demesi, yani bu işi Allah’tan yardım dileyerek O’ndan bereket dileyerek yapıyorum demektir. Allah; sevilen, tapılan, ibadet edilen ve tüm kalplerin ona sevgiyle, saygıyla ve itaatle yönelen yüce Rabb’dir. O “Rahman”dır geniş rahmet ve şefkat sıfatına sahip, “Rahim” rahmetini yaratıklarına iletendir.

Ayrıca şöyle denilmiştir: Bu işi Allah’ın ismini anarak yapıyorum. İmam İbn Cerir Rahimehullah şöyle dedi: Tüm noksanlardan münezze olan yüce Allah, Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’e her işten önce adını nasıl anılacağını öğretmiştir. Yapılacak görevlerden önce yüce Allah’ın nasıl niteleneceğini emretmiştir. Yüce Allah’ın verdiği bu terbiye tüm yaratıkların uymasını emretmiştir. Böylece insanlar konuşmalarını, mektuplarını ve işlerini Allah’ın adıyla başlarlar.

“Bismillah” denildiğinde gizli olarak takdiri şöyle olur: İşime “Allah’ın adıyla” başlıyorum. Örnek: Allah’ın adıyla okuyorum, Allah’ın adıyla yazıyorum, Allah’ın adıyla biniyorum vb. veya başlangıcım Allah’ın adıyladır, yazı yazmam Allah’ın adıyladır, bineğe binişim Allah’ın adıyladır.

“Allah” lafzı, yüce Allah’ın en yüce ismidir. Tanıma ihtiyaç duyulmayan en bilinen isimdir. “Allah” ismi sadece yüce Allah’a özel bir isimdir. Kelime kökü olarak Elehe, Ye’lehu, Uluheten ve ileheten kelimelerinden türemiştir. “O ilahtır” Yani: ibadet edilendir, uluhiyet sahibidir.

“Rahman” yüce Allah’ın özel isimlerinden olup, geniş rahmet sahibi anlamına gelmektedir. Zira

Fa'lan vezni dolma ve bolluk anlamlarını içerir.Allah isminden sonra yüce Allah'ın en özel ismidir. Rahmet sıfatı yüce Allah'ın en özel sıfatıdır. Bu nedendir ki şu ayette Allah kelimesinden sonra gelmiştir. De ki: “(Rabbinizi) ister Allah diye çağırın, ister Rahman diye çağırın. Hangisiyle çağırırsanız çağırın, nihayet en güzel isimler O’nundur.” Namazında sesini pek yükseltme, çok da kısma. İkisi ortası bir yol tut.” İsrâ/110

“Rahim” yüce Allah'ın isimlerinden olup rahmetini dilediği kullarına ileten anlamına gelmektedir.

İbn Kayyım Rahimehullah şöyle dedi: “Rahman” yüce Allah'ın zatıyla kaim olan sıfattır. Rahim ise rahmet edilen kişiyle alakalı bir sıfattır. Birincisi rahmetin onun sıfatı olduğunu gösterir. İkincisi ise rahmetine yaratıklarına rahmet ettiğini gösterir. Bunu daha iyi anlamak için şu ayetleri inceleyiniz “...O, müminlere çok merhametlidir.” Ahzap/43 “...Şüphesiz O, onlara çok şefkatli ve çok merhametlidir.” Tevbe/117

Görüldüğü gibi bu ayetlerde Rahman kelimesi geçmemiştir. Böylece Rahman rahmet sıfatıyla nitelenendir. Rahim ise rahmetiyle şefkat gösterendir. (Bedai el fevaid 24/1)

İkincisi: Kur'an tilavetinden önce besmele getirmek dört durumda değerlendirilir:

Birinci durum: Besmele, surenin başında olur – Tevbe suresi hariç- bu durumda alimlerin genel görüşüne göre her surenin başında besmele çekmek mustehaptır. İster namazda olsun ister dışında olsun hüküm aynıdır. Besmeleye önem verilmesi gerekir zira bazı alimlere göre besmele getirilmediği takdirde Kur'an hatmi eksik sayılacaktır. İmam Ahmed Rahimehullah her surenin başında okunmasıyla ilgili soru sorulduğunda şöyle cevap vermiştir: “Onu bırakmaz”.

İkinci durum: Surenin ortasında okumak – Soru bununla ilgilidir- alimlerin cumhuruna göre ve kurrallar besmeleyle başlamanın bir sakıncası olmadığını savunmaktadırlar. İmam Ahmed, “surenin başında onu bırakmaz” söyledikten sonra O'na: surenin ortasından okursa hüküm nasıl olur? Sakıncası yoktur diye cevap vermiştir. El İbadi Şafii'den rivayet ettiğine göre sure ortalarında besmele çekmek mustehaptır.

Kurrallar şöyle dedi: okunacak ayette zamir varsa besmeleyi getirmek müekked olur. zira bu

durumda euzu getirmek sakıncalı olur. Örnek: Fussilet/47, Enam /141. Bu ayetlerde üçüncü şahıs zamiri bulunduğu için besmeleyle başlamak gerekir. Aksi takdirde euzu ile başlanırsa zamirin şeytana dönme ihtimali olur bu da yanlış anlama yol açabilir.

Üçüncü durum: Tevbe suresinin başında besmele çekmek. Neredeyse tüm alimler bunun mekruh olduğunu söylemektedirler.

Salih, babası Ahmed Rahimehullah'tan şöyle aktarmaktadır: Enfal ve Tevbe sureleri arasında besmele ile ayırım yapılabilir mi? Diye sorulduğunda babam şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem sahabesinin icma ettiği gibi Kur'an-ı Kerim'i olduğu gibi okur ne ekler ne de azaltır.

Dördüncü durum: Tevbe suresi esnasında okumak. El fetava el fıkhiyye 1/52 eserinde; İbn Hacer el Heysemi'den rivayet edildiğine göre Kurralar bu konuda farklı görüş bildirmişlerdir: Kurra imamlarından el Sehavi şöyle dedi: sure ortalarında besmele çekmenin sünnet olduğuyla ilgili ihtilaf yoktur. Ancak ortası ile başı arasından fark vardır. Fakat Kurralardan Caberi, şöyle demiştir başında besmele getirmek mekruhtur. Bu görüş en tercihli görüştür. Bu suresin başında besmele getirilmemesinin sebebi surenin kılıçla, savaşla inmesidir. Ayrıca munafıklarla ilgili rezaletleri zikretmektedir. (el edab el şer'iyeye İbn Muflih 2/325) (elmevsua el fıkhiye 13/253) (el fetava el fıkhiye el kubra 1/52)

Üçüncüsü:

“Rabbinin adıyla oku” manası. İmam İbn Cerir Rahimehullah şöyle demiştir: bunun tefsiri “Yaratan rabbinin adıyla oku”

En iyisini Allah bilir.